

Sándor György

Radnóti naplójából

Elöljáróban

Úgy érzem, az olvasó előtt azt kell először tisztáznom, mielőtt az „önjelölés”-„besorolás”-„dörgölözés” jogos vádját megkapom. Sem a májusban százéves Radnótihoz, sem a naplójában említett Karinthyhoz, Cs. Szabóhoz (Proustról nem is beszélve), a tavaly hetvenéves én, énem, a lelki rokonság és mérhetetlen tisztelet kivételével magamat Hozzájuk nem mérem. (Csak hogy érteljen.)

– Hol vannak Ők tőlem?!

Fényévnnyire!

Mármint Tőlük, én...

(De még „javíthatok”...) (Ők már maradandók!!!)

Ezek után talán már másképpen fogja olvasni a nyájjas a most közreadott – és saját életrajzi-utalásos – Radnóti-naplós „montázsom”.

1938. augusztus 24.

Budapesten születtem, ezelőtt 29 évvel. (Radnóti. Később az én dátumomat megközelítően majd felfedem.)

Iker gyerek vagyok („egyke” és „sivár bűn”, de ne magamról beszéljek).

Öcsém és édesanyám meghaltak születésemtől. (Édesanyám se él már húsz éve, de a születésem után nem sokkal is majd nem... az utolsó percekben még kilépett az auschwitzi szerelvények felé terelt sorból.) Anyámat (Radnótiét) az ikerszülés ölte meg, nem bírta a szíve, öcsém gyöngye volt, elszívtam tőle az életerőt. 11 éves voltam, meghalt az apám is. (Négyéves voltam, mikor... majd még megírom – bár nem tudom, hogy...) (halt meg.)

Az anyámat nem ismertem (78 évesen ment el, de én még így sem... „most – már – látom, milyen óriás ő...!”), az apámra valójában alig emlékszem, néhány éves, de összefüggéstelen képet, emléket becézek róla magamban. (Még ennyit se... csak a fényképek... milyen szép ez a „becézek”.)

1938. augusztus 29.

Délután meghalt Siófokon Karinthy Frigyes. (Radnóti „szájából” „hallani” mind-
ezt, más értelmet nyer.) Utoljára múlt hétfőn láttam. A Ny. (Nyugat – én írom
ide. Nem a „gyöngébbek kedvéért”, hanem mert Radnóti is így ír már életében
– 1941. január 30-án keltezett versében:

– /.../ „Költőt is feledtek. Ismerem. Még él.

Még kávéházba jár. Látom hébe-korba /a tükörben?/
sötét ruhája válla csupa korpa.

Mit írjak még e versben? Ejtsem el talán,
mint vén levelét a vetkező platán?

Hisz úgyis elfelejtik. Semmi sem segít.
Nézd a világ apró rebbenéseit.”)

Az 1938. augusztus 29-es napló folytatása

A Ny. találkozóról jöttünk s búcsúzkodtunk a Dunaparton. (Na most, hogy ír-
jam...? Még korai volt...? „Búcsúzkodni”. És a Dunaparton. Ide írjam még,
hogy...? Még hat évet várhattak volna... Borzalmas!)

Hívj meg már egyszer, kíváncsi vagyok a fiadra, – szólt oda – Karinthy – Cs.
Szabónak. (Kár, hogy nem az én édesapámnak.) (Egyébként Karinthy temeté-
sére nem tudtam elmenni... négy és fél hónapos voltam csak.) (A négyes szá-
mot fél-ve biggyesztem ide, négyéves születésnapomon láttam édesapámat
utoljára... mert a munka szolgálatra kötelezte...)

A kávéházban Proustról beszélgettünk, Karinthy módszertani fejtegetések-
be kezd, ugráló gondolatokkal, ahogy szokta (hát ezt – de csak ezt – sikerült
utánoznom azóta).

Majd hirtelen megszólal: Ezt különben utolsó művemben, a Mennyei riport-
ban megcsináltam! Igen – feleli halkan valaki. Karinthy körülnéz, aztán nevetni
kezd. (Igen, más nevetni, mint nevetetni.) A Mennyei riportban, amit, uraim,
közületek senki sem olvasott!

Csend.